

Oponentský posudek na práci Jaroslava Zukersteina Příčiny a možné důsledky konce exkluzivity amerického dolaru na ropných trzích

Jaroslav Zukerstein se ve své práci zabývá problematikou dolaru jako rezervní měny, respektive měny, ve které probíhá většina obchodů s ropou. Sleduje tak poměrně dlouhé období, kdy se dolar upevňoval v pozici světové rezervní měny číslo jedna, přes zrušení zlatého standardu až ke dnešní situaci, kdy dolaru vyrůstají další, často velmi silní konkurenti a tato měna je nucena vyklízet své pozice. Základní autorovou tezí je přitom tvrzení, že se Spojené státy snaží pádu své měny z pozic výhradního oběživa pro obchod s ropou za každou cenu, často i za cenu vojenské intervence.

Zde právě narážíme na základní nedostatek práce. Autor nijak zřetelně nerozlišuje, kdy se jedná o jeho názor a kdy o fakt, který je již dokázán. Snad nejtypičtěji je tento fakt vidět na hodnocení důvodů pro americkou invazi do Iráku. Autor ani nepochybuje, že se jednalo o ropu, respektive o fakt, že e Irák snažil opustit dolar jako jedinou rezervní měnu. Jako důkaz nicméně neuvádí nic kromě faktu, že v Iráku nebyly nalezeny zbraně hromadného ničení (str. 22). Existují nicméně důkazy o tom, že americké vedení velmi dobře vědělo, že takové zbraně v zemi nejsou? Co autora opravňuje k tvrzení, že právě jen ropa byla důvodem pro invazi? Autor evidentně ani nezvažoval jiné varianty, vše je pro něj daností, aniž by pro tuto danost měl být i jediný důkaz. Z mého pohledu jde o příliš kontroverzní tvrzení, než aby bylo založeno na pouhém faktu, že ZHN v Iráku nalezeny nebyly. Rozhodně věty typu „již není tajemstvím, že tuto válku nevedli Američané kvůli zbráním hromadného ničení“ (str. 40) nejsou podepřeny ničím jiným, než autorovými názory.

Autor si velmi účelově vybírá pouze ta fakta, která se mu hodí. Příkladem může být třeba uvedení do souvislosti opuštění dolaru Íránem a pádem dolaru o dvacet procent v roce 2003. Je si autor opravdu tolik jistý, že tento pád byl způsoben pouze touto jedinou akcí íránské vlády, nikoli ještě dalšími okolnostmi? Podobně manipulativně si autor počíná například i v kapitole „otevření KIOB a americká sabotáž“. Jak následně zjistíme, důkazy pro tvrzení, že přerušování optických kabelů způsobila CIA, nejsou (str. 28). To nicméně autorovi nijak nebrání v práci s tímto tvrzením jako s faktem (str. 31). Vztahovat pokles americké měny jen na fakt, že je opouštěna jednotlivými zeměmi, je přinejmenším zjednodušující. Například na podzim roku 2010 byl americký Rezervní systém FED obviňován zeměmi, jako je Čína, že uměle snižuje kurz dolaru a tím se snaží na úkor jiných zemí řešit svoji obchodní bilanci. Autor také zcela pomíjí roli Číny v otázce kurzu dolaru. Takový fakt je z mého pohledu silně zarážející, protože právě Čína je hlavním věřitelem Spojených států. Pokud by autor uváděl i jiná vysvětlení událostí, než jaká udává on, a také vysvětloval, proč se kloní právě ke své verzi, byl by celý text nepochybně přesvědčivější.

Autor také kritiku íránského jaderného programu vztahuje pouze ke Spojeným státům americkým, nicméně báze zemí, které se stavějí k tomuto programu více než rezervovaně, je daleko širší. Dokonce i několikrát zmiňované Rusko je k Íránu stále vlažnější. Je navíc s podivem, že autor zdůrazňuje špatné vztahy mezi USA a Íránem až po roce 1999. Tyto vztahy přitom byly fakticky na bodu mrazu již od islámské revoluce v roce 1979. Podobně autor operuje i u jiných zemí, jako je Venezuela či dokonce KLDŘ.

V úvodu autor správně podotýká, že se téma dolaru jako rezervní měny a energetiky vůbec setkává s poměrně silným ideologickým nánosem. Bohužel, pokud bylo snahou, jak autor tvrdí, přinést objektivní pohled na věc, nepodařilo se to. Práce je daleko více než chladnou a nestrannou analýzou jakýmsi politickým pamfletem, kde je jakýkoli pokus opustit dolar označen za „odvážný“

(str. 15). Takové projevy může autor jen stěží vydávat za prostředky vhodné pro nestrannou analýzu. Rovněž si nejsem jistý, jestli spekulace o amerických možnostech ve stylu jakém je tak činěno na stránce 31 patří do podobné práce (sabotáž a jiné).

Po formální stránce je práce relativně uspokojující. Rozsahem jistě odpovídá požadavkům na bakalářskou práci. Hlavním formálním nedostatkem tak je absence jakéhokoli rozčlenění použité literatury. Knižní tituly jsou tak utopeny mezi novinovými články atd. Práce je jinak prosta překlepů, vytknout se dají jen jisté jazykové neobratnosti „kontroverzní profesor“ či „americká zahraniční bilance“. Ke cti je tak nutno autorovi přidat, že jich nicméně není nijak nadměrné množství.

Jak již vyplynulo z předchozích řádek, autor neodlišuje, kdy se jedná čistě o jeho názor a kdy jde o fakta. Domnívám se, že takto názorově vyhraněná práce by měla mít silnou oporu ve faktech, zatímco předložený text podává spíše deklarace. Z mého pohledu se jedná o natolik závažný prohřešek, že práci **nedoporučuji k obhajobě**.

V Praze dne 7. června 2011

Mgr. Karel Svoboda, Ph.D.